

CRM: C van christelijk

JA, laat maar, de Elfstedentocht kunnen we wel vergeten. Nou zo was het bij ons koor ook wel eens gegaan. We gaan wel, we gaan niet, we gaan niet helemaal of we gaan helemaal niet naar Wenen.

Maar Wijnmalen is geen Sipkema, ook al zijn er dan zwakke plekken in het muzikale ijs, hij vertelt ons: 'Wenen gaat door!'

(De Elfstedentocht is dat jaar trouwens wel verreden en een van de deelnemers was Prins Willem-Alexander, die deze tocht toen ook heeft uitgereden. red.).

Pas na het besluit om wel te gaan, kon het bestuur officiële en definitieve afspraken maken met de Tourorganisator en instanties in Wenen. Het contact met Arke was goed. Anders lag het met de contacten in Wenen. Vanaf die kant was het stil, beangstigend stil. Op verzonden brieven werd niet gereageerd, wel door de contactman in Wenen, maar niet van de kerken waar CRM graag wilde concerner. Daarom heeft een bestuursdelegatie in Wenen van 7-12 mei de benodigde positieve reacties met wat tijd en kosten weten los te krijgen. Concerten in de Karlskirche, de *Lazaristenkirche*

en in de Reformierte Kirche wordt medewerking verleend. Een bezoek aan het Blindenhuis St. Christopher overtrof de verwachting van de heren. Door gesprekken met de eigenaar van hotel Wienerwald, Eichrabn, zou ook de rest van de groep in een hotel in de buurt kunnen worden ondergebracht.

Slotrepetitie

Op 18 juni had de slotrepetitie plaats. Het aantal leden is rond deze datum niet toe- maar zelfs enigszins afgenomen: 225.

Wenen voorlichtingsavond

Op dinsdag 16 september kwamen veel CRM-ers naar de Wenen-voorlichtingsavond, waar een film over de te bezoeken stad werd vertoond en informatie werd gegeven door de reisorganisatie Arke Reizen.

Nieuwe Kerk, 28°C

Zaterdag 3 oktober vervolgden we met een concert in de Nieuwe Kerk, met medewerking van het kwartet 'die Dresdner Vokalist

ten' en hun organist Wilfried Promnitz. Er werd met genoegens samengewerkt, hoewel, de

vier zangers achterin de zaal moeilijk te verstaan waren. Promnitz bracht op het orgel de herinnering aan het bombardement op Dresden ten gehore. Iets wat Joh. Advokaat de uitspraak ontlokte, dat hij vooral in het begin, aan de dreunende overvliegende Lancasters uit de oorlogsjaren moest denken. Kortom een bizar orgelwerk. Addy de Jong kwam er in Johans bijdrage beter af met Grand Choeur van Guilmant. De thermometer wees in de kerk 28 graden aan en dat heeft CRM geweten. Net zoals het 'koude Delftse klimaat', is ook een hoge temperatuur vreselijk voor de stem(ming).

Erich Kästner schreef in 1945 over het bombardement op Dresden onder andere het volgende: 'De luchtdruk van de vuurstorm trok de vluchtende mensen in de vlammen alsof het muggen of nachtvinders waren. Anderen sprongen, om zich in veiligheid te stellen, in het water, maar dat water was gloeiend heet (...)'.

Dus niet zo verwonderlijk, dat het hier een bizar orgelwerk betrof.

Concertreis Wenen (10-18/10)

Op 12 oktober verleende CRM medewerking in de kerkdienst in de Evangelische Kirche in Wenen. Verder op 13 oktober het kerkconcert in de Lazaristenkerke in Wenen. Vervolgens op 15 oktober een miniconcert in de *Benediktinerstift* in Melk en later

op dezelfde dag een kerkconcert in de Karlskirche in Wenen. Ten slotte op 16 oktober het optreden in het Blindeninstituut. Een uitgebreider impressie van deze koorreis leest u onder het hoofdstuk CRM in het (buiten)land.

De Doelen

Op 22 november verleende CRM medewerking aan het kerstconcert van de Credo Singers in De Doelen in Rotterdam. Ook op maandag 15 december waren de CRM-ers weer in De Doelen voor een kerstconcert, waar het bijna de gehele dag een enorme drukte was. Drie koren en een brassband stonden aangetreden voor een groots zangfestijn. Velen viel het op dat CRM in zijn pianissimo bijna fluisterend in Kerstzang van Diamant schitterde.

De NCRV in Houtrust

CRM zong op 19 december in één keer de vier kerstliederen voor de opnamen van 'Ú zij de glorie' van de NCRV op de band. Een paar duizend mensen woonde deze opnamen in de Houtrust bij. Verder werkten daar mee Omnia Cum Deo, de Credo Singers, het Haags Matrozenkoor, de brassband Soli Deo Gloria en organist *Dirk Out*.

Kerst PWA zaal

'Het kerstfeest vieren, doet CRM traditioneel op kerstavond in de PWA zaal, dit jaar voor de zestiende keer', zo begint Adriaan Hager zijn recensie in het Binnenhof. Hij vervolgt: 'CRM

elkaar muzikaal zeer goed aan, waardoor er een programma kon groeien waarin de kwaliteiten van de beide koren tot hun recht kwamen. (...) Een kleurrijk instrumentaal aandeel leverde organist Addie de Jong.

Op weg naar het jubileum

Peter Willemse besloot het jaar 1986: 'Wat gaat een jaar toch snel. CRM is volop in beweging en heeft een geweldig jaar achter de rug. Ook de C in de verenigingsnaam droegen we weer uit. Het repertoire van CRM ging dit keer weer eens de grens over: Wenen hoorde CRM. Nee, we kwamen in 1986 niets tekort. 1987 staat nu voor de deur: alweer een jubeljaar!'

Gezicht verenigingsorgaan

Omdat onlangs voor CRM een nieuw logo was ontworpen, kon natuurlijk het verenigingsorgaan daarbij niet achterblijven. Die herstyling vond plaats in het kader van het komend lustrumjaar. Cees de Steur werd in het eerste vernieuwde nummer door de voorzitter omstandig bedankt voor zijn aandeel. En dan de nieuwe naam: vroeger heette het verenigingsblad *CRM Nieuws*, dat enkele jaren geleden gewijzigd werd in *Koornieuws*. Een naam die eigenlijk nooit goed heeft geklonken. Vandaar terug naar de oude vertrouwde naam *CRM Nieuws*.

had zich verzekerd van de medewerking van Cantate Deo uit Zoetermeer dat al jaren wordt geleid door *Sander van Marion*. Van Marion en Van der Hoeven voelen

Cees vertelt in zijn bijlage iets over het ontstaan van dit logo. Voorzitter Wijnmaalen wijst nog maar eens op het drukke lustrumjaar met heel wat activiteiten en evenementen: een loterij met prijzen als reizen naar Wenen en Mallorca. Het echte jubileumconcert zal op 28 november plaatsvinden met het Randstedelijk Orkest. Ook wordt een concertreis met aanhang in september naar Friesland aangekondigd: Drachten-Beetsterzwaag.

Hapklaar CRM

Tijdens de nieuwjaarsreceptie was er direct al iets van een jubileumstemming door een lekkernij van enorme omvang in eetbare letters: *CRM-60*. Het ging erin als koek. Twee maal moest CRM in februari naar de Lutherse Kerk voor een plaatopname en in maart toog het weer naar De Doelen voor een medewerking van de Politie Harmonievereniging 'Hermandad'.

Geen Oranjeconcert

In plaats van het traditionele Oranjeconcert dit jaar in het kader van 60 jaar CRM een Voorjaarsconcert in de Houtrusthallen. Door middel van een 700-tal aanschrijvingen aan instellingen, tehuizen enz. poogt de organisatie belangstelling van gehandicapten

tot bijwoning van dit concert te wekken. De aangeschrevenen waren bijzonder enthousiast. Dat die 750 'belofde' gehandicapten niet kwamen was een bijzondere teleurstelling. Met een ervaring rijker ging men over tot andere zaken.

'Wie zal het ons kwalijk nemen', zo begint Dick Polman in *CRM Nieuws* 'dat we met het 60-jarig bestaan meer aan de weg willen timmeren.' Men wil een echte jubileumkrant gaan uitgeven in een oplage van 30.000 stuks.

De gedachte is om mensen uit heden en verleden daarin aan het woord te laten en CRM wil in september met deze krant uitkomen. Koorleden werden verzocht toch vooral adverteerders te zoeken.

Vijftigjarig KCZB

In april was het feest in Alkmaar. De groep mannenkoren van de Kon. Chr. Zangersbond vierde in De Vest het 50-jarig bestaan. Freek Brune viel als erevoorzitter de eer te beurt de feestrede uit te spreken. Pijnlijk voor hem was te moeten constateren dat CRM daar schitterde door afwezigheid.

100 jaar Herv. Jeugdraad

Als een organisatie honderd jaar bestaat, is dat reden om zoiets feestelijk te vieren. Daarom verleende CRM in de indrukwekkende Hervormde kerk in Monster zijn medewerking. Dat de zang niet met applaus mocht worden beantwoord was een teleurstelling.

Een verrassend moment was dat aan ons koorlid, Cor Karens het eerste exemplaar van een herdenkingsboek werd uitgereikt, omdat onder zijn

redactie dit werk tot stand was gekomen.

Drachten

19 september. Wat een dag, wat een dag, om nooit te vergeten. Waard om in de annalen van CRM te worden vastgelegd. Aldus geschiedde. In uitgebreide zin zelfs. Een samenvatting hiervan leest u onder CRM in het (buiten)land.

En of dat reisje in september al niet genoeg was, een week later trad CRM al weer op in De Doelen waar het een bijdrage moest leveren aan het feestprogramma van de 80-jarige firma Hoekloos uit Schiedam. Caroline Kaart was eer ook weer bij als presentatrice en soliste.

Jubileumviering PWA zaal

Een uitstekend geslaagd concert, lezen we in CRM Nieuws. De zangers hebben genoten, de dagbladrecensenten wat minder, hoewel zij over het geheel genomen 'merendeels positief' waren. Ook de dirigent was uiterst tevreden! Heerlijk

weer eens te zingen met een symfonieorkest. We werden eens niet van

de planken getoeterd. Dorris van de Meerendonk was onze sopraan. Pieter van Egmond deelde met Addie de Jong het orgel, waarbij Addie het niet zo druk had

aan het niet al te beste orgel.

Als eregasten waren aanwezig beschermheer Schelto Patijn, Jan van der Waart en A.J. Kret, voorzitter van de Kon. Chr. Zangersbond. Ook Jan van Weelden en Wim Dillingh waren er. Leuk voor het Randstedelijk Begeleidingsorkest dat zij zelf ook eens aan de bak kwamen in de ouverture 'Nabuco' en in de overbekende 'Rachinsky-mars'. Cees Schrijver dirigeerde 'Mozart'. Een sympathiek gebaar.

Vaandel

Het verloren gewaande vaandel kwam ook weer terug!

Doorleefd concert Residentie Mannenkoor

Binnenhof, Adriaan Hager

Christelijk Residentie Mannenkoor onder leiding van Aad van der Hoeven met medewerking van organist Addie de Jong. Grote Kerk, Den Haag.

De 1560 door de brandweer toegestane zitplaatsen in de Grote Kerk waren op kerstavond stuk voor stuk bezet. Na jaren het kerstconcert gegeven te hebben in de Prins Willem-Alexanderzaal zong het Christelijk Residentie Mannenkoor voor het eerst in de Grote Kerk. Eén van de zangers zei: 'Na een concert op kerstavond in de PWA zaal hadden wij altijd een onvoldaan gevoel, zo'n programma hoort in de kerk'. De meeste liederen die door het CRM werden uitgevoerd staan ook op het programma van andere mannenkoren, maar de charme van koorzang is dat ieder koor zijn eigen 'sound' heeft, herkenbaar is aan muzikale aanpak, klank en expressie.

Dirigent Aad van der Hoeven heeft een voorliefde voor gedragen tempi, waardoor de betekenis van het gezongen woord accentrijker en expressiever kan worden uitgedragen. De basis van deze koorzang is gedegenheid. Van der Hoeven laat niets aan het toeval over, hij studeert ook op het zogenaamde eenvoudige kerstlied. Dankzij een goede zangdiscipline klinkt 'Gospodi, pomilju' als vanuit één stem. Sommige liederen worden krachtig gebracht, staan als een huis, andere liederen, zoals het veeleisende

Kerstlied van Bernard Diamant technisch beheerst en met een verrijnd pianissimo.

Opvallend was dat bij de liederen met orgelbegeleiding de zuiverheid in het gedrang kwam, het leek alsof het koor het orgelspel van Addie de Jong niet goed kon horen. In zijn improvisaties bleef de organist in de sfeer van de Noëls, in de begeleiding van de samenzang was hij veelal uitbundig en feestelijk. De dankbaarheid voor het 80-jarig bestaan kwam tot uitdrukking in het 'Dank sei Dir, Herr'.

CRM op cd

CRM gaat met zijn tijd mee. Vaak was er in de wandelgangen te horen: 'Wanneer komt er van

1988

De volgende twintig jaar

CRM nou eens een compact disc uit. Steeds moest er nee worden verkocht, maar het tij keert. Als verzamelnummers verschenen al: Gloria in excelsis Deo en Lied van de Verrijzenis, allebei onder leiding van Anne Posthumus.

Terugblik op 1987

Het aantal liederen dat we in het jubileumjaar gezongen hebben, was niet mis. Voor de aardigheid is daarvan een optelsom gemaakt en wat bleek: het hele jaar door hebben we 137 maal een lied ten gehore gebracht. De samenstelling van ons repertoire was als volgt:

Geestelijk/	
 klassiek geestelijk	30
Klassiek	5
Negrospirituals	4
Kerstliederen	14
Opera/operette	10
Wereldlijk	4

Bovenstaande laat zien hoe veelzijdig CRM is en dat het koor na zestig jaar nog zeer actief is en totaal nog niet uitgezongen.

Afscheid van ds. Simon Eringa

Zo rond de jaarwisseling moest CRM het droeve bericht vernemen van het overlijden van ds. Simon Eringa, voor vele leden bekend als onze 'koor-dominee'. Ds. Eringa gaf in de jubileumkrant nog aan hoe verbonden hij zich voelde met ons koor. Hij was een enthousiast supporter en soms vergezelde hij het koor op verre reizen en als zijn werk het toeliet, verscheen hij als toehoorder op onze wekelijkse repetities. Dat alles bezorgde hem liefkozend de bijnaam 'onze koor-dominee'. Met zijn overlijden is

Hier kan te zijner tijd een foto komen van ds. S. Eringa

een markante persoonlijkheid uit ons koorleven verdwenen.

Nadelen vragen de aandacht

'1988 zal rustig zijn, buiten de twee bijzondere concerten in de Doelen,' aldus het bestuur. 'Geen

'spektakelstukken' of buitenlandse reis. Dat heeft voordelen, maar ook nadelen en die nadelen vragen de aandacht. Hierdoor is er kans tot verslapping of interesseeloosheid. De op de agenda staande concerten en medewerkingen mogen daarvan niet de dupe worden. Niet vergeten mag worden dat het voor diegenen die ons uitnodigen wel een hoogtepunt is.'

Een koorbelevens in Rotterdamse 'Doelen'

Door Frans Gort

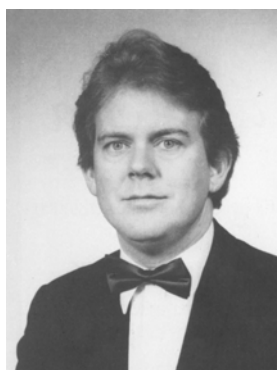
Na maandenlange aankondigingen en mondelinge reclame vond op zaterdag 27 februari jl. dan eindelijk het langverwachte '1000 stemmen in concert' plaats. Dit vanuit het concertgebouw De Doelen te Rotterdam. De eigenlijke bedenker van dit zangfestijn, Nan van Groeningen, één van de dirigenten, schrijft in zijn voorwoord 'Duizend stemmen', in het programma: 'Een mannenkoor van duizend stemmen... dat is al uniek'.

De grote zaal was dan ook geheel gevuld. Vanuit de comfortabele fauteuils kon het publiek vanuit alle hoeken van de grote zaal de koren en verdere medewerkenden goed waarnemen, terwijl ook de klank van dit gebouw optimaal is, omdat deze qua akoestiek zo is aangepast dat werkelijk iedereen waar hij ook zit, alles even goed kan horen.

Drie dirigenten waren met hun mannenkoren aanwezig: Nan van Groeningen met zijn koren: Ritmeesters-Veenzangers-Mannenkoor en Zoetermeers Mannenkoor. Verder Aad van der Hoeven met zijn Christelijk Residentie Mannenkoor, het grootste van Nederland met maar liefst 250 leden én natuurlijk óns' Rozenburgs Mannenkoor, ook al uitgeroeid tot een koor van bijna 140 leden. Ten slotte de dirigent Sander van Marion met het Katwijk's Mannenkoor Jubilate en het Rijnlands Christelijk Mannenkoor Vox Humana. Een indrukwekkend geheel op het podium én op de 'ring' erboven, vóór het orgel en aan weerszijden.

Te gast waren tevens een aantal solisten: pianist Louis van Dijk, The New London Chorale, bestaande uit Madeline Bell, helaas wegens ziekte afwezig, met daarnaast Vicky Brown, bekend door haar optredens in The Young Messiah en The Young Amadeus.

Ook aanwezig de Engelse zanger Gordon Neville, die regelmatig met de wereldberoemde Elton John optreedt en last but not least: Tom

Nan van Groeningen

Parker, de spil in dit geheel, hij bewerkte Händels Messiah, met andere woorden, moderne klassieke muziek of klassieke moderne muziek. De avond werd gepresenteerd door Sipke van der Land, een bekende spreker van radio en tv.

Het concert

Na een kort woord van welkom door Sipke van der Land zongen de 1000 stemmen onder leiding van Nan van Groeningen Morte Christie van E. Jones en Take me home van R. Edwards. Indrukwekkend! Een hartoververende, zeer kundige, virtuoze Blues, improvisatie aan

de vleugel door Louis van Dijk, met klassieke onderdelen, deed de grote zaal op haar kop staan. Grandioos! Wat een musicus.

Leden van 'The New London Chorale': Vicky Brown en Gordon Neville traden afwisselend op met gemoderiseerde versies van werken van George Friedrich Händel in arrangementen van Tom Parker, een, naar gebleken, zeer kundig arrangeur.

Beide zangers werden hierbij aan de vleugel begeleid door Tom Parker himself met daarbij een tape met weliswaar volle, doch bescheiden strijkers-, blazers- en slagwerkklanken.

Zelfs voor beroepsmusici zijn Tom Parkers bewerkingen een plezier om te beluisteren. Het hoogtepunt vóór de pauze vormde ongetwijfeld het '1000 stemmenoptreden onder leiding van Sander van Marion met een aantal spirituals, waarbij 'Kum ba yah, my Lord' iedereen op de punt van zijn stoel deed zitten. Een heel mooie bewerking van Sander van Marion zelf.

Natuurlijk viel het optreden van Vicky Brown en Gordon Neville, hierna, best in goede aarde bij 't publiek, in 'swingende' bewerkingen van Händel- en Bachtcomposities zoals: He was despised en He shall flee his flock uit Händels Messiah, evenals het fraaie Sheep may safely graze, van Johann Sebastian Bach, alle dus bewerkt door Tom Parker.

Ook hier onzuivere stemmen van de beide zangers. Nou ja, als het maar leuk is. >